

ניסן תשפ"א

חמץ ותערובת חמץ בחג הפסח הנהגות לערב פסח שחל בשבת - ממרן הגאב"ד שליט"א

חמץ גמור, שנשאר בבית יהודי בפסח ולא ביערו כדון, גזירת חז"ל שנאסר עולמית. חמץ גמור שנתערב אינו אסור מהתורה אלא מדרבנן ועליו לא נגזרה הגזירה, ועל כן גם אם עבר ונשאר בפסח בידי יהודי, אינו נאסר לאחר הפסח. כאשר מסופקים אם זה חמץ גמור או אינו חמץ כלל, יש לבערו לאחר הפסח. אם מסופקים האם החמץ היה ברשות הגוי בפסח, כתב במנ"ב תמ"ט ס"ק ה' שאם זה נראה [תלינן] שהיה בידי הגוי אז מותר לכתחילה. על כן במידה שיתכן שהיה בפסח בידי הגוי [מוצרי יבוא] או שעבר זמן סביר לאחר הפסח ואין זמן היצור ברור, ויתכן בהחלט שזה יוצר לאחר הפסח, תלינן להיתר, ומותר לכתחילה.

קוד יצור - במוצאי פסח מידי שנה מפרסמים קודים של יצורי פסטה המגיע מחו"ל, יש לדעת שפרסומים אלו אינם מדויקים מאחר ששיטת הקודים משתנה מארץ לארץ וכן אין להסתמך על תאריך אחרון לשיווק כיוון שיש מדינות שהתאריך הוא שנתיים מהיצור, אבל יש מדינות שמאפשרות לרשום שלש שנים מהיצור. ולכן אין לסמוך רק על תאריך אחרון לשיווק ככיוון שיתכן שהמוצר משנה קודמת. ביצורים בארץ מקובל לכתוב קוד שהוא מספר ימים מתחילת השנה הלוועזית. בשנה זו תשפ"א יום היצור הראשון לאחר פסח (יום א' כ"ב ניסן) יוצא ביום 95 מתחילת השנה הלוועזית, על כן כל מוצר שקוד היצור שלו הוא החל מ- 21 095 יצורו לאחר חג של פסח תשפ"א.

נאפה - נטחן לאחר הפסח – הרבה יצרנים מדפיסים את הכיתוב הזה על גבי המוצר, רוב ועדות הכשרות לא מקבלים אחריות על כיתוב זה ומאפשרים ליצרנים לעשות כטוב בעיניהם. ידוע שיש מערכות כשרות שמצהירות שהם כן אחראים על הכיתוב הזה, ויש לשים לב ולעקוב אחר הפרסומים. בחלק מהמוצרים מצוין שזה מיוצר מקמח שלאחר הפסח, אבל יתכן שמרכיבים נוספים במוצר הם ודאי חמץ כגון לתת גלוטן גלוקוזה ועוד, ולעיתים חומרים אלו הם מעמיד גמור של המוצר כגון ביסקוויטים וכו'. בשנים האחרונות רבו החברות אשר עושים מכירת חמץ מעולה כפי פסקו של הגרי"ש אלישיב צוק"ל חברת תנובה עושה על ידי מורינו הגאב"ד שליט"א מכירה מוחלטת לידי הגוי של כל החמץ וספק חמץ, והחמץ נמצא ברשות הגוי בפועל. לכן גם מוצרי תנובה שהם חמץ גמור כגון יוגורט טבע ומוצרי מעדנות וכו' ניתן להשתמש לאחר הפסח.

מוצרי יבוא – מוצרים רבים מיובאים מחו"ל ואם זה זמן סביר שהגיע לאחר הפסח, תלינן שהיה בידי הגוי בפסח ומותר לכתחילה. יש מספר מוצרי חמץ הנעשים עבור יבואנים [יהודים] ביצור מיוחד, כגון חמצוצים ומיני מאפה, ומיד בסיום היצור עובר לבעלות ישראל, ודינו ככל חמץ של ישראל, ואי אפשר לתלות שהיה בידי הגוי בפסח, גם אם עדין היה במחסני המפעל של הגוי.

הסבר לרשימה למטה.
חמץ גמור – יש לבערו כדון לפני הפסח. (אם נשאר בידי יהודי, חייב לבערו מיד) נמכר כדון לגוי, מותר להשהות במקום סגור. ולנוהגים שלא להשתמש בחמץ שנמכר, יש להמתין לאחר הפסח ליצור חדש. או לקנות מידי הגוי.
ספק חמץ גמור – דינו כדון חמץ גמור.
תערובת חמץ ודאי – יש לבערו כדון לפני הפסח. לא בערו לפני הפסח, מותר לאחר הפסח. **תערובת שאינה בטלה לנוהגים**, יש להמתין ליצור חדש.
חשש תערובת חמץ - ניתן למכור לגוי לכתחילה לפני הפסח. ואם עבר והשאירו בביתו ולא מכר כלל, מותר לתחילה אחר הפסח.

להלן רשימה של המוצרים השונים והבעיות האפשריות בהם **בחג הפסח** ודינם בפסח, **ודין השימוש בהם לאחר הפסח** לגבי חמץ שעבר עליו הפסח:

חשוב לדעת: גם מוצרים שאינם מכילים גלוטן יכולים להיות חמץ גמור או תערובת חמץ. ועל כן לא ניתן להסתפק בבדיקת המרכיבים כדי לדעת האם המוצר חמץ או לאו.

אבקת אפיה – מכיל דרך כלל רק עמילן קטניות.
אבקות מרק – רוב האבקות מרק, העמילן הוא מקטניות, אבל כן יש חשש תערובת חמץ.
מרק פטריות ובצל יכול להכיל קמח חיטה, ודינו כחמץ גמור.
אבקת משקה צ'יקו – דרך כלל חמץ גמור, מאחר שמכיל דגנים ולתת. אמנם יש סוג שעשוי רק מעולש, והוא ספק חמץ.
אבקת פלאפל - דרך כלל חמץ גמור, יש לבדוק עם היצרן.
אגוזים ושקדים קלופים – מכילים לעיתים חומרים מונעי חמצון שהם בחשש תערובת חמץ.
אורז – קטניות, והאוכלים נהגו לברור ג' פעמים.

בד"ץ חניכי הישיבות בראשות הגאב"ד מרן רבי מרדכי גרוס שליט"א

הרב אברהם שלזינגר - RABBI AVRAHAM SHLEZINGER
מפקח כשרות - KOSHER FOOD SUPERVISOR
טל" 972-8-9741153 פקס 972-8-9741154 נייד 972-52-6016272
E-MAIL: sheerit@neto.bezeqint.net

אלכוהול – רוב האלכוהול הנמצא אצלנו בארץ הקודש הוא סינטטי, ביצורים שונים (בחו"ל) יש אלכוהול העשוי מדגנים, וכן העשוי מיינ (בחשש יין נסך). בדרך כלל אין אפשרות לדעת ממה הוא מיוצר.

אלכוהול רפואי – פסול מאכילת כלב, ומותר לשימוש חיצוני לכתחילה גם בפסח.

בורגול – בורגול חיטה שבורה ספק חמץ. בורגול גרגרים (מהיר הכנה) חמץ גמור

בייגלה – חמץ גמור, דרך כלל מכיל גם לתת שהוא ודאי חמץ, דעת מורינו הגאב"ד שליט"א שאין זה מעמיד. יש חברות שמייצרות לאחר הפסח ללא לתת.

בירה – חמץ גמור, מכיל לתת, שהוא חמץ גמור, תהליך היצור של בירה ארוך, על כן בירה מקומית במשך חודשי הקיץ היא ודאי חמץ שנמכר בפסח.

בירה יבוא, ניתן להשתמש לאחר זמן סביר שתלין שהגיע חדש לארץ.

בשר מעובד – [וכן דגים] החומרים המוספים דרך כלל הם ללא חשש חמץ.

גבינות – כל הגבינות שהם לא כשרות לפסח האנזים (שהוא מעמיד) בגבינה יכול להיות חשש תערובת חמץ, ועל כן יש למכרו כדיון.

גלוטן – חלבון החיטה והוא חמץ גמור, יש הטוענים שאינו חמץ, מאחר שאינו יכול לתפוח לעולם, אבל לא הסכימו לזה הפוסקים. ומורינו הגאב"ד שליט"א כתב שזה חמץ גמור.

גלוטן כתוסף [חו"ג], מוסף בעיקר ללחם, מוצרי סויה ונקניקיות סויה, וקרקרים והוא חלק עיקרי במוצר ואינו מתבטל.

מוצרים רבים מצוין על גבי האריזה "מכיל גלוטן" זה לא מדובר בתוספת של גלוטן, אלא בא לציין שיש קמח במוצר. כיתוב זה מחויב, מאחר שגלוטן מכיל רכיבים המסוכנים לחולי צליאק או לאחים הרגישים לקמח.

גלוקוזה – עשויה מעמילן. גלוקוזה תוצרת הארץ תמיד עשויה מתירס ועל כן זה קטניות (יש יצור קטן לצורך פסח, מעמילן כשל"פ) גלוקוזה מחו"ל ובעיקר באירופה יש שנים שרוב הגלוקוזה עשוי מעמילן חיטה, ועל כן זה חמץ גמור. לכן מוצר המכיל גלוקוזה ולא ברור איזה גלוקוזה הוא, המוצר בחשש חמץ גמור. [עיין ערך ממתיקים ותחליפי חלב]

גלוקוזה אבקה – כגלוקוזה סירופ, למעשה הרוב יבוא, והוא בחשש חמץ גמור.

ג'לי – אבקה וממתקים בחשש תערובת חמץ.

גלידה – סתם גלידה אינה חמץ, אלא חשש תערובת חמץ. גלידה אמריקאית מכילה אבקת גלוקוזה ועל כן היא בחשש חמץ גמור. גלידה עם פירות וכדומה חמץ גמור.

גריסים – גריסים בכשרות עד"ח הם ללא חשש חמץ, גריסים ממקור לא ידוע כתבו הפוסקים שהם ספק חמץ מאחר שאין זה ודאי שהבקיע השעורה בזמן היצור, אם ידוע שהיה בידי ישראל ולא מכרו היה הרי הוא אסור כדיון ספק.

דגים – קפואים דרך כלל ללא חשש חמץ, ומעושנים בחשש תערובת חמץ.

דגים, מזון לדגים – דרך כלל חמץ גמור

דוחן – קטניות

וודקה ויסקי – ראה משקאות חריפים

וויטמינים – רובם של המוחלט של הוויטמינים הם בחשש חמץ, וחלקם ודאי חמץ.

וופלים – חמץ גמור, גם כאלו שנעשו מקמח לאחר הפסח, הקרם הוא על בסיס וופלים ישנים מלפני הפסח. בשנים האחרונות, התחילו בחלק מהמפעלים להקפיד על הקרם שיהיה לאחר הפסח.

חטיפים – יש סוגי חטיפים שהם קטניות בלבד כגון במבה, יש שהם בחשש תערובת חמץ, ויש שהם חמץ גמור כמו הביסלי לסוגיו השונים.

חיטה יבשה – דינה כגריסים.

חלב – חלב בטעמים ובתוספת ויטמינים, חשש תערובת חמץ.

חלב סויה – קטניות. עם טעמים חשש תערובת חמץ.

חלווה – תוצרת הארץ קטניות, תוצרת חו"ל ספק חמץ.

חמצוצים (ממתק) – חמץ גמור.

חרדל – תוצרת הארץ קטניות, תוצרת חו"ל ספק חמץ גמור.

טבק – סיגריות ונרגילה בחשש תערובת חמץ. טבק הרחה ראוי לחשוש.

ירקות מיובשים – חשש תערובת חמץ.

ירקות קפואים ומעובדים – ללא חשש חמץ, (אמנם חייב כשרות טובה, מאחר שבמפעלים משתמשים לעיתים עם חומרים בחשש חמץ, וחובה להכשיר לפני היצור לפסח)

כוסמין – מין דגן, בחשש חמץ גמור

כוסמת – קטניות

כמון – גרגרים וטחון, בחשש גמור של חמץ. גרגרים יש לברור היטב ג' פעמים. טחון רק בכשרות טובה מאד,

לפתית – קטניות, לדעת רוב הפוסקים.

לחם – חמץ גמור,

נאפה לאחר הפסח – בלחם חוץ מאשר קמח, הלחם מכיל מספר רב של משפרי אפיה, וחלקם עשויים להיות חמץ גמור.

דרך כלל הם נועדים לשפר את חיי המדף של הלחם או להעשיר את המוצר בחלבון שניטל ממנו בתהליך טחינת הקמח.

לחם קל – חמץ גמור, חוץ מקמח, המרכיב עיקרי של לחם קל הוא הגלוטן, עיקר תפקידו של הגלוטן בלחם קל הוא לטעם ואינו בטל, על כן בלחם קל גם למקילים בקמח עצמו, יש לחשוש לחמץ בגלל הגלוטן.

לתת – חמץ גמור, דרך כלל עשוי משעורה נבוסה, [לעיתים רחוקות גם מחיטה] כאשר בתהליך היצור הופכים את העמילן שבשעורה לפחמימות וסוכרים נמסים, בתהליך ארוך הוא מיובש ומופיע כאבקה או כתמצית, הלתת משמש לאפיה בעיקר

בד"ץ חניכי הישיבות בראשות הגאב"ד מרן רבי מרדכי גרוס שליט"א

הרב אברהם שלינגר - RABBI AVRAHAM SHLEZINGER
מפקח כשרות - KOSHER FOOD SUPERVISOR
טל" 972-8-9741153 פקס 972-8-9741154 נייד 972-52-6016272
E-MAIL: sheerit@neto.bezeqint.net

בלחם בייגלה וביסקוויטים, משקאות חריפים בירה ומשקאות קלים וכן בממתקים, כמו כן תחליף קפה (צ'יקו) מכיל לתת.
מזון תינוקות – תחליף חלב, חלקם בחשש חמץ, וחלקם ודאי חמץ (גלוקזה העשויה מעמילן מחיטה). **דייסות**, חלקם חמץ ורובם קטניות. **צנצנות פירות וירקות**, חשש תערובת חמץ, ניתן למכור כדין
מלח לימון – תפקיד מלח לימון במוצר בדרך כלל הוא לתת טעם, ויש לעשות שאלת חכם על משקאות וכדו' מחו"ל שהיו בידי ישראל [המלח לימון המיוצר בארץ ישראל הוא כשר לפסח כל השנה]. ועיין במאמר הגאב"ד שליט"א שביאר אמאי מקילים לאחר הפסח במוצרים המכילים מלח לימון.
לפעמים תפקידו של מלח לימון, הוא רק לייצב את המוצר, ואז אין דינו מוסיף טעם.
ממתקים – [סוכריות, גומי, וכדומה] יש המכילים קמח [כגון מקלות גומי חמוץ מתוק] שזה ודאי חמץ. ויש המכילים גלוקזה, [גלוקזה המיוצרת בארץ זה דרך כלל קטניות, המיוצרים בחו"ל מצוי שזה חמץ גמור], בכולם יש תמציות ותוספות שונים שהם בחשש תערובת חמץ.
מנות חמות – איטרות, קוסקוס, חמץ גמור. פירה חשש תערובת חמץ.
מעדני חלב – ללא כשרות לפסח בחשש תערובת חמץ.
מעדן יוגורט טבע – חמץ גמור.
משחת שיניים – חובה רק בהכשר. (וראו גם כל השנה בהכשר)
משקאות קלים – מכילים תמציות שהם חשש תערובת חמץ, ומלח לימון (עיין מלח לימון)
משקאות חריפים – וויסקי ובירה, חמץ גמור. **וודקה** ועוד סוגים שונים, רובם חמץ גמור, וחלקם בחשש חמץ. **משקאות אחרים**, בחשש תערובת חמץ
נבט חיטה – חשש חמץ. שמן נבט חיטה, יש האוסרים כחמץ גמור, ויש המתירים לכתחילה.
נבטים – יש סוגים שהם בחשש קטניות, וישנם ללא חשש.
נקניק עוף או בשר – כיום בתעשיות הנקניק אין ודאי חמץ, מאחר שדרך כלל התוספים הם עמילנים צמחיים אחרים.
נקניקיות סויה – חמץ גמור, מאחר שמכילות גלוטן. (עיין גלוטן)
סבונים וכדו' – חשש תערובת חמץ נוקשה, וכתב על זה הגאב"ד שליט"א אם נפסל מאכילת כלב מותר, ע"כ סבונים תמרוקים ומשחת שיניים וכיו"ב מותרים אחר הפסח.
סודה – מי סודה חשש תערובת (יתכן שהגז ממקור חמץ)
סודה לשתייה – ללא חשש.
סוכר וניל – חשש קטניות
סיגריות – בחשש תערובת חמץ, כל הסוגים תוצרת הארץ וחו"ל באותו מצב. **טבק לגלגול** בחשש תערובת חמץ, **נרגילה** בחשש תערובת חמץ.
סיגריה אלקטרונית – המילוי צריך להיות כשר לפסח (וחייב כשרות גם לכל השנה),
סירופ – תרכיז שתיה בחשש תערובת חמץ. [לתשומת לב, יש תרכיז בטעם ענבים המכיל מיץ ענבים ולעיתים אינו מהדרין]
עמילן – פחמימות הנמצאות במוצרי מזון רבים מהצומח. כאשר הוא יכול להיות עשוי מ - חיטה [חמץ], אורז, תירס [קטניות], תפוח אדמה, וטפיוקה [כשר לפסח] ועוד. כאשר מופיע ברכיבים עמילן, דרך כלל זה עמילן תירס שהוא קטניות, אבל כן יש מספר קטן של מוצרים המיוצרים בארץ אשר עשויים מעמילן חיטה, בעיקר רטבים שונים.
פודינג – חשש תערובת חמץ. בחברת אוסם העמילן הוא קטניות, חברות אחרות יש לברר.
פטריות – טרי ושמורים. בחשש תערובת חמץ. (כולל אלו שכתוב על זה כשר לפסח)
בשנה זו תשפ"א יש גידול מיוחד טרי ללא חשש חמץ (חברת חסלט).
פיצוחים – חלקם קטניות, בארץ ברוב מפעלים משתמשים כיום רק עם עמילן תפוז"א. בחו"ל כולם בחשש חמץ גמור.
פירות מסוכרים – חשש תערובת חמץ.
פירות קפואים – בחשש תערובת חמץ, לעיתים מוסיפים ויטמין C או מלח לימון.
פריכיות – אורז קטניות, הנוהגים לאכול, יש לברר האם נבדק ג' פעמים כנהוג. **פריכיות כוסמת** קטניות.
פריכיות תערובות אחרות בחשש חמץ גמור.
קבוקים ובוטנים אמריקאים – חמץ גמור. (בזמן האחרון יש סוג חדש בציפוי עמילן תפוז"א, בחשש חמץ, וברכתו אדמה)
קוואקר – רגיל ומהיר הכנה, חמץ גמור. (אמנם יש סוג שאינו חמץ בכלל, אבל כמעט לא ניתן להשיגו)
קורנפלוקס ודגני בוקר – ישנם סוגים העשויים מדגנים והם חמץ גמור, ישנם העשויים מתירס אבל מכילים לתת שהוא חמץ גמור ועשוי לטעם. וכולם בחשש תערובת חמץ, וודאי קטניות.
קמח – נחלקו הפוסקים האם בתהליך הרחיצה שלפני הטחינה הוא מחמיץ, וידוע פסקו (האחרון) של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שזה חשש חמץ, וכתב רבינו הגאב"ד שליט"א שיש לברר אצל המומחים כיצד זה נעשה בימינו. ובירור שעשינו אצל המומחים בטחנות הקמח תהליך היצור בימינו של קמח לבן, כמעט בוודאי שהתהליך מביא לידי חימוץ של הקמח.
קמח מלא – אינו עובר תהליך זה, ועל כן אינו ודאי חמץ.
קמח מילנו – (קמח חיטה ללא גלוטן) חמץ גמור
קמח כוסמין – דינו כקמח מלא
קמח קונדיטור – קטניות
קפה – ללא חשש חמץ. קפה בטעמים יש לחשוש לתערובת חמץ.
קפה תחליפים – בחשש חמץ גמור.
קציצות צמחיות – חמץ גמור, מאחר שמכילות בנוסף לגלוטן גם פירורי לחם בכמות גדולה, [ברכתם מזונות].
ביצורים שלאחר הפסח מצוין שנעשה לאחר הפסח מקמח שנטחן לאחר הפסח, אבל נשארת בעיית הגלוטן.

קצפת צמחית – חשש תערובת חמץ.

רטבים – סויה, חמוץ מתוק, צ'ילי, - לעיתים מכיל קמח וזה חמץ גמור, ויש לבדוק את הרכיבים. רטבים ללא קמח, חשש תערובת חמץ.

אבקת פטריות, צלי – חשש חמץ גמור.

ריבה וקונפיטורה – חשש תערובת חמץ.

שוקולד וחטיפי שוקולד – חלקם חמץ, וכולם בחשש תערובת חמץ, וודאי קטניות.

שימורי ירקות – בחשש תערובת חמץ.

שימורי פירות – רוב השימורים מכילים מלח לימון שרובו הוא ספק חמץ, אלא שמטרת המלח לימון הוא לשמר/לייצב, ולא לתת טעם, והוא בטל בשישים על כן לא נאסר, ויש למכור כדין.

שימורי דגים – מכיל לעיתים פרוטאינים שמקורם מקטניות [ממרח טונה וכדו' בהכשר בד"ץ העד"ח מכיל עמילן קטניות בלבד]

שלוה – יש מיצרני השלוה מצהירים שתהליך היצור שלהם ללא חשש חמץ. ויש לבדוק אצל נותני הכשרות.

שמנים – כשר לפסח: זית, קוקוס, אגוזים. שמן קטניות: קנולה, סויה, חמניות, בוטנים, שומשום, כותנה

שמרים יבשים – ספק תערובת חמץ (השמר הראשוני יכול להיות שנוצר מחמץ), על כן אפשר להשתמש לכתחילה לאחר הפסח.

שתיה קלה – חשש תערובת חמץ, וניתן למכור כדין.

תבלינים – רוב התבלינים [ללא תערובת] ללא חשש חמץ, כמון, בחשש גמור של תערובת חמץ.

תערובות תבלינים למיניהם ייתכן בחשש חמץ.

תה – רגיל ללא חשש. תה עם טעמים בחשש תערובת חמץ.

תוספי תזונה – בחשש חמץ גמור, וודאי תערובת חמץ, על כן חייב כשרות טובה.

תמציות – וניל רום ותמציות שתיה ואחרים, בחשש תערובת חמץ.

תרופות – מכילות דרך כלל עמילן שנועד לדבק והוא מעמיד, אבל זה ספק חמץ, ספק קטניות, וגם דרך כלל בטל ברוב [לא בשישים]. ובמקום שאין לתרופה תחליף כשל"פ ייעשה שאלת רב

תרופה סירופ – חומרי טעם יכולים להיות חמץ גמור, בעיקר בתוצרת חו"ל. אולם גם תוצרת הארץ זה ספק חמץ, על כן חייב הכשר לפסח, ולאחר הפסח בנמכר כדין ניתן להשתמש.

תרופות בשימוש חיצוני – ללא חשש בפסח

כמובן שיש חובה לקחת תרופות על פי הוראת הרופא!!!

כמה ידיעות לחג הפסח.

איפור – אודם ושפתון צריך הכשר, יתר האיפור ללא חשש.

אלומיניום – נייר אלומיניום ותבניות ח.פ., כאשר זה בכשרות לכל השנה, ניתן להשתמש לכתחילה גם בפסח.

אלכוהול רפואי – לצורך רפואי ללא חשש

בושם – סוגים טובים כנראה שהם ללא חשש, ויש חוששים.

דבק נייר – נייר, כאשר הוא בא במגע עם מזון ראוי לחשוש. דבק סולטייפ (פלסטיק) ללא חשש.

חומרי ניקוי – למיניהם (להוציא סבון כלים), ללא חשש לפסח.

כלים חד פעמי – מפלסטיק (כולל צבעוני) ללא כל חשש בפסח. **כלים חד פעמי מנייר**, מנז'טים מנייר וכו' צריך כשרות.

כפפות ח.פ. – ללא אבקה או עם כשרות לפסח

מגבות נייר – לשימוש ישיר באוכל, רק עם כשרות.

מוצרי ניילון ופלסטיק – לא צריך כשרות (גלילים גדולים של ניילון שולחן מכיל אבקה וצריך כשרות, ניילון נצמד ראוי)

מוצרי נייר – הבאים במגע עם אוכל כגון מנז'טים נייר לספיגת שמן וכדו', ראוי שיהיה בכשרות לפסח. מוצרי נייר אשר לא בא במגע ישיר עם אוכל כגון מפיות נייר, אין חשש.

נוזל כלים – ראוי כשר לפסח.

נרות – ללא חשש כלל.

סבון ושמפו – לחוששים שדין סיכה כדין שתיה, ראוי כשר לפסח.

סיגריות – אין להשתמש בהם בפסח, כנ"ל מוצרי טבק לנרגילה וטבק לגלגול. **סיגריות אלקטרוניות** – רק עם הכשר לפסח (גם כל השנה חייב הכשר)

עוגיות בכשרות רבנות כשל"פ – ישנם עוגיות בכשרות רגילה לפסח, שהינם בחששות גדולים גם לערב פסח. וצריך מאד להיזהר בזה.

קיסמי שיניים – ללא חשש. כנ"ל שיפודי עץ. קיסמי שיניים עם טעם, ראוי לחשוש.

קרמים ומשחות קוסמטי- לחוששים שדין סיכה כדין שתייה, ראוי עם הכשר לפסח

משחות רפואיות – לשימוש חיצוני, לא צריך כשרות. לפצעים בפה ראוי להשתמש רק בכשרות

שמן זית למאור – ראוי לא להדליק בו ללא כשרות לפסח. (יש להחזיק במקום סגור, שלא יבואו לידי טעות וישתמשו בו לבישול בפסח)

שמפו ומשחות לתינוקות – אפשר גם ללא כשרות.

**בדיני ערב פסח שחל בשבת
ממנן הגאב"ד רבי מרדכי גרוס שליט"א
(תקציר מקונטרס נאות מרדכי ער"פ שחל בשבת)**

יום חמישי (י"ב ניסן)

א. הבכורות מתענים תענית בכורות ביום חמישי. וכיון שתענית זו אינה בזמנה, יש להקל בה לגבי מי שיש לו מיחוש.
ב. המשכיר מקומות ביום י"ג כדי שלא יחויב בדיקה במקומות שהשכיר, צריך בשנה זו להשכיר המקום ביום חמישי שהוא י"ב ניסן.

ליל שישי (י"ג ניסן)

א. מקדימים לבדוק חמץ בליל י"ג, דיני הבדיקה הם כבכל שנה בכל פרטיה ודקדוקיה ועם ברכה, ובתחילת הלילה.
ב. לאחר הבדיקה מבטל החמץ, וישמור את החמץ שמשאיר לאכילה שלא יתפזר בבית. ורצוי שלא ליתן לקטנים מאכלי חמץ מזמן שאחרי בדיקת חמץ.

יום ששי (י"ד ניסן)

- א. אף שבכל שנה משכימים בערב פסח בבוקר, בשנה זו אין צריך להשכים כיון שאין נאסר בו ביום באכילת חמץ.
- ב. לכתחילה ראוי למכור החמץ קודם זמן שריפת חמץ כפי שנוהגים בשאר השנים, כדי שלא יבואו לטעות בו בשאר שנים. ובכה"ג שיש בין המוכרים סוחרים שיסחרו בחמץ אחה"צ וכל כיו"ב, כותבים בשטר מכירה שנמכר החמץ לעכו"ם בסמוך לשבת.
- ג. צריך לכתוב בשטר ההרשאה 'מלבד החמץ שיאכל בשבת שאינו בכלל המכירה'. וטוב אם יסמנו את המקום שמונח חמץ זה.
- ד. טוב לבער את החמץ בערב שבת בשעה חמישית כמו בשאר שנים, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים ולבערו אחר הזמן. ויכוון בביעור זה לקיים מצות תשביתו.
- ה. מבער כל חמץ שברשותו, חוץ מהחמץ שרוצה לאכול בשבת, ולכתחילה [כבכל שנה] ישרוף לכל הפחות כזית, ויכול לשרוף כבר משחרית. ולא יבטל החמץ בשעת הביעור שהרי משאיר חמץ לשבת.
- ו. י"א שאומר בשעת שריפת חמץ בער"ש ה'יהי רצון' של שריפת חמץ, ואף דמשייר חמץ בביתו, מ"מ כל כזית שמבער הוי בכלל מצות תשביתו, ועכ"פ הכשר מצוה ודאי איכא ביה.
- ז. משייר חמץ כדי ב' סעודות לו ולבני ביתו [להנהיגם שמחלקים סעודה שניה יש לשייר לשלש סעודות]. ויצמצם ככל האפשר שלא יישאר לו הרבה חמץ.
- ח. הגעלת כלים יש להקל שיכול כל היום, ועדיף להגעיל לפני חצות דלכתחילה אין לעשות מלאכה אחר חצות.
- ט. מי שיש לו שיניים תותבות, גשר, פלטה, טבעות שיניים שאפשר להוציאם, יכשירם בערב שבת ע"י שיערה עליהם מים רותחים מכלי ראשון או ישרה אותם במי מלח בערב שבת, ולאחר מכן לא יאכל בהם מאכלים חמים של חמץ, או שאר מאכלים חמים אם יש בפיו פירורי חמץ, וכן ימנע מאכילת דברים חריפים.
- י. מותר להסתפר ולקצוץ הציפורנים בערב שבת כל היום, ולכתחילה יקפיד להסתפר קודם זמן המנחה כבכל ערב שבת.
- יא. יטבול בערב שבת לכבוד הרגל, ואף שאינו ערב יו"ט עולה לו לכבוד הרגל, ולכתחילה יטבול אחר חצות, ועכ"פ משעה חמישית.
- יב. יש להסיר בערב שבת את המדבקות שעל החלות, כיון שלא אוכל החלה הדבוקה בו ולא יוכל לזרוקו לביה"כ משום מוחק.
- יג. מדינא מותר לאכול חמץ בערב שבת אחר זמן שריפת חמץ, ולא חיישין בזה שיטעה בשאר שנים בדבר חמור של איסור אכילה, ומ"מ יש שנמנעו בזה.
- יד. לנוהגים לאכול בכל שנה מצה עד ערב פסח יכול לאכול מצה ביום ששי כל היום.
- טו. הבישול לשבת עדיף שיהיה בכלי פסח, והמצקת שמשתמש בה תהא גם כן של פסח, ולא יערה ממנו לכלי חמץ משום אדים העולים, משום זיעה ומשום ניצוק. אלא יערה לכלי וממנו לכלי חמץ.
- טז. אם מבשל בכלי חמץ לא יבשל מאכלים שנדבקים, שאסור להדיחו בשבת אחר אכילה. ויקפיד שאם נשפך מהתבשיל על הכיריים לחזור ולהכשיר הכיריים לאחר מכן לפסח. והמנהג לבשל בכלי פסח.
- יז. אם הפמוטים עומדים על השולחן שאוכל חמץ לא ישים המפה תחת הפמוטים, כדי שיוכל ליטול את המפה ולנערה.
- יח. המניחים עירובי חצרות נהגו לערב במצה בערב שבת זו לכל שבתות השנה.
- יט. יקפיד לשים לב קודם שבת שהפריש תו"מ, וחלה, הן מהאוכל שמשייר לחמץ והן האוכל של יו"ט, וראוי לעשות תנאי מערב שבת להפריש תרו"מ וחלה.

- כ. כל הדברים שאסור לעשות בשבת, ונצרכים לליל פסח, יעשהו בערב שבת, כגון פתיחת חבילות המצות [אם שכח לפתוח יש להקל לפתוח דרך השחתה באופן שלא יהא ראוי לכלי], פתיחת בקבוקים ושקיות כגון של כלים חד פעמיים, [אם שכח לפתוח עדיף לפתוח ע"י שינוי], בדיקת התולעים בחסה, וכן הנוהגים להכין מים מסוננים לפסח יכינו בערב שבת.
- כא. גם פעולות אשר אסור לעשותם בשבת ויכול לעשותם בליל יו"ט, יעשהו בערב שבת כדי שלא יצטרך להמתין עד תחילת עריכת הסדר.
- כב. כשמניח המרור במים כדי שלא יכמוש, יזהר שלא ישהה כ"ד שעות שלא יהא כבוש, ואם הניחו במים יאמר לעכו"ם להוציאו קודם שיעברו עליו כ"ד שעות, אך לא יוציאו בעצמו דהוי הכנה. והטוב ביותר להניח עלי החסה במקרר שלא יכמוש.
- כג. יכין החירות בערב שבת כבכל שנה שמכינה מערב יו"ט, ויכול ליתן בה מעט יין מערב שבת, ואת עיקר היין יתן בליל הסדר.
- כד. לכתחילה יש להכין מי מלח קודם השבת משום איסור עיבוד, ואם לא הכין קודם שבת יתן ביו"ט בשינוי, שיכניס קודם המים בכלי ואחר כך יתן המלח.
- כה. יצלה את הזרוע והביצה בערב שבת.
- כו. יש נוהגים להחליף בגדי יו"ט מערב שבת שלא יהא זילותא דשבת, וכן ראוי לנהוג.

ליל שבת קודש (י"ד ניסן)

- א. כשאוכל החמץ בחדר אחר או בפרוזדור וממשיך האכילה במקום אחר בבית, לכתחילה יעשה הקידוש במקום הדלקת הנרות, וכשאי אפשר לכה"פ יקדש במקום שיש אור, וימשיך סעודתו אחר גמר אכילת החמץ, בכלי פסח במקום שדולקים הנרות.
- ב. כשאוכל הלחם במקום אחד, ושאר סעודה במקום אחר, מהדין בברכת הפת פוטרת אף המאכלים שאוכל במקום הסעודה, וכיון שאם משך ידו מאכילת פת, צריך לחזור ולברך במקום האחר על המאכלים, ויש לחוש דבכה"ג שיוצא יחשב כמשיכת ידו מהפת, לכן יאכל כזית פת כשחוזר למקומו, וסגי לזה שבעה"ב בלבד יאכל, או שיאכל קודם אכילתו במקום אכילת הסעודה מאכלים שברכתם כמו המאכלים שאוכל בסעודה, ובזה יפטור את המאכלים של הסעודה, ואז אין צריך לחזור שוב לאכול פת. אמנם על אכילת בשר ודגים שהם ללפת את הפת, יש לסמוך שא"צ לחזור ולברך אף בלא אכילת פת שוב, ובלא ברכה קודם הסעודה.
- ג. באופן שעובר חדר לכתחילה צריך לחזור ולברך בהמ"ז במקום שאכל פת, ובפרט אם עובר מהחצר לבית, [אם לא שרואה מקומו הראשון דבזה א"צ לחזור למקומו].
- ד. קטנים שאין מבינים בסיפור יציאת מצרים מותר להם לאכול מצה גם בשבת. וכשמבינים בסיפור יצ"מ אף אם הם פחות מבן חינוך אסור, ובליל שבת בודאי אפשר להקל במצה גם בקטנים שמבינים בסיפור יצ"מ, וכן ראוי לנהוג.
- ה. מותר לאכול קניידלך של קמח מצה כבכל שנה בע"פ, וכן דגים מבושלים או מטוגנים עם פירורי מצה.
- ו. נחלקו הפוסקים אם מותר לאכול בערב פסח מצה מטוגנת או מבושלת [כלומר שהכניסה למים רותחים ושהתה שם מעט], ולכתחילה יש להימנע. אבל לקטנים או במוסדות לחולים וזקנים יש להקל, וכן בלילה שרי, ולא הוי בכלל מנהג שנהגו שלא לאכול מצה ל' יום [ויש להקפיד שיהיה שלם לצורך לחם משנה]. [בישול אחר אפיה בשבת רק בכלי שני??]
- ז. מי שאין לו חמץ ולא מצה עשירה, יש מקום להקל לו בלילה שיאכל מעט יותר מכביצה מצה, בכדי שלא לבטל מסעודת שבת.
- ח. מי שאין לו אלא חלה אחת שלימה, יכול לצרף מצה ללחם משנה אף שאסור לאוכלה. ויש שהחמירו בזה. ואם המצרף מצה יעטוף את המצה שלא יבוא החמץ ליגע בה.

יום שב"ק (י"ד ניסן)

- א. משכימין להתפלל, ולא יאריכו בניגונים, ובמי שברך, ולא יוסיפו יותר משבעה קרואים, ומ"מ יתפללו במתינות. המנהג בא"י להפטיר וערבה, ולהגיר"א ז"ל בפרשת השבוע. והנהגים לומר שיר הכבוד יאמרוהו גם בשבת זו.
- ב. בשעת הדחק שהזמן דחוק לסעודת שבת יכול לנהוג לאכול חמץ עד סוף זמן אכילה לדעת הגר"א ז"ל.
- ג. אם סיים התפילה אחר זמן אכילת חמץ אין לו לאכול מצה, אף שלא יאכל סעודת שבת בפת, אלא יקדש וישתה שתי כוסות שיהא הקידוש במקום סעודה, ויאכל בשר וכו'.
- ד. ברית מילה שחל בשבת, הוא כדין ברית בע"פ בכל שנה, שמלין קודם ביעור החמץ.
- ה. נכון לחלק סעודת שחרית לשנים ע"י שמפסיקין באמצע הסעודה ומברכים ברהמ"ז, כדי לצאת ידי דעת הסוברים שצריך לאכול סעודה שלישית בפת.
- ו. ויאכל בסעודה לכל הפחות מעט יותר מכביצה פת, וטוב שיאכל גם לסעודה זו מין תבשיל, וראוי שיאכל גם בשר בסעודה זו, ויברך. ואחר כחצי שעה נוטלים שוב ידיים לסעודה שלישית, ועדיף שיצא לגמרי מהבית ללימוד וכדו' דאז לכו"ע הוי הפסק, ויחזור ויאכל, ויאכל גם בסעודה זו יותר מכביצה וכנ"ל, ומיני תבשילין.
- ז. יאכלו סמוך לשולחן שלא יפלו פירורים על הרצפה, וכן יאכל במקום שאין רוח המנשבת או מאורר, ויש שאוכלים באופן שמכניסים את החלה בנייר.

- ח. מן הראוי לנהוג שיאכל החמץ בתחילה, ואח"כ ינקה הפירורים מהשולחן ויחליף המפה, וימשיך הסעודה במאכלים הכשרים לפסח ובכלים של פסח. ויכול להמשיך האכילה גם אחר זמן שריפת חמץ. וכשאוכל דברים שמלפתים בהם את הפת, אין צריך לברך עליהם אף שאינו יכול כבר לאכול פת.
- ט. רבים נוהגים שבבוקר אוכלים מאכלים קרים, ואחר חצות אוכלים שוב סעודה שלישית בתבשילים חמים שנתבשלו בכלים של פסח.
- י. כשנכנס באמצע הסעודה למטבח של פסח, יבדוק עצמו ובגדיו היטב שהם נקיים מחמץ, וכן יזהרו שהילדים לא יכנסו עם מאכלי חמץ לבית הבדוק.
- יא. יש שאוכלים במקום ששם קל יותר לנקות וכיו"ב, אבל יש להקפיד שיהא במקום שהוא כבוד שבת. וכשאוכל בחצר יש ליטול ידיו שם, ויזהר שלא ייטול במקום עפר. וכן יזהר שלא להשליך גרעיני פירות וירקות במקום שיכול לצמוח.
- יב. אסור לשטוף הרצפה גם באופן שאין לחשוש לסחיטה, ואם יש חמץ דבוק במקום אחד והוא מטונף מאד מותר לנקותו במים.
- יג. מותר לטאטא הפירורים [וכדאי במקל גומי שלא ידבקו הפירורים] ולהוציא עם המטאטא לחוץ או שיקבצם בכף אשפה.
- יד. ינער את המפה שאכלו עליה ויצניעה בין שאר כלי החמץ.
- טו. ינער בגדיו שלבוש בהם, וינקה בידו [ולא במברשת], וינקה הכיסים והמכפלת שבמכנסיו שלא יישארו בהם פירורים, ישטוף ידיו וינקה צפרניו, ינקה השיניים בקיסם שאינו מוציא דם, אבל אם הוא פס"ר שמוציא דם אסור.
- טז. ראוי להשתדל שיישאר לו מעט חמץ כדי לאבדו, לקיים מצות תשביתו.
- יז. אם נשאר לו חמץ אחר האכילה יכול ליתנו לעכו"ם, וליכא איסור דנתינה כיון דהוי לצורך מצוה.
- יח. כמו כן יכול ליתנו לבהמה או לכלב שמזונותיהן עליו. וכן יכול להשליכו בביהכ"ס ושוטפו במים.
- יט. אין שם נכרי או בהמה והוא במקום שיש בו עירוב, ישליך החמץ הנותר לאשפה שברה"ר [העירונית וכיו"ב], או יניח ברה"ר והוי הפקר גמור, כיון שמניחו במקום שלא יהיה ראוי, וא"צ להפקיר בפיו.
- כ. אם יש חשש שנדבק חמץ בכלי הסעודה, אם אפשר בקינוח באצבעו אסור להדיח ע"י עכו"ם, ואם אינם מתנקים בכך ידיחנו ע"י עכו"ם. ואם אין עכו"ם ידיחנו מעט בכדי שיעבור החמץ. ואח"כ יניחו במקום המושכר לעכו"ם.
- כא. כלים חד פעמים או מפה חד פעמית סגי להשליך לאשפה, ואף שכשמשליך לאשפה לא מקיים מצות ביעור, כאן אפשר שמקיים המצוה כיון שהוא רק מעט הדבוק בכלי ונמאס מיד.
- כב. מותר לטלטל כלי חמץ גם אחר זמן איסורו, ולהניחו במקום המושכר לעכו"ם.
- כג. מי שנשאר לו הרבה חמץ ושכח למוכרו בערב שבת ואינו רוצה להפסידו, אינו יכול למכור אותו בשבת, אלא נותנו במתנה לנכרי בקנין המועיל הגבהה או משיכה.
- כד. יבטל החמץ קודם שעה ששית. ואומר הנוסח 'כל חמירא' שאומר בכל שנה בשעת ביעור חמץ.
- כה. חמץ אחר זמן איסורו הוא מוקצה ואין לטלטלו, [במקום שמצוי נכרים או מקום שיש שם בע"ח הוא מוקצה רק מזמן שריפת חמץ]. וע"כ אם לא הספיק להוציא החמץ והגיע זמן האיסור, יש לפסלו מאכילת כלב ע"י שישפוך עליו אמה או סבון נוזלי שאינו מוקצה. או שיאמר לעכו"ם לטלטל החמץ לבה"כ או למקום הפקר בכרמלית, דהוי שבות דשבות במקום מצוה, אבל לרה"ר אסור לומר לו להוציא.
- כו. לא ביערו והגיע זמן שריפה, דאז החיוב לבער מן העולם ע"י שריפה, אם אין לו אפשרות לבער את החמץ באחת מדרכים הנ"ל, יכפה עליו כלי ובמוצאי יו"ט יבערנו.
- כז. מי שלא הכשיר שינים התותבות או פלטות וגשרים בערב שבת, יש לסמוך להקל להכשירם בשבת, כיון שאינו אלא חומרא. מותר לנקות השיניים במים אחר שהכשירם בשבת. וכן יש לנהוג לנקות השיניים תותבות וכיו"ב במים חמין אחר גמר אכילת החמץ בשבת.
- כח. יש נוהגים להחליף עתה לבגדי יו"ט, דבזה ליכא זילותא דשבת, כיון שמוכח שעושה כן כדי שלא יהי' עם בגד שנשתמש בו בחמץ.
- כט. תפילת מנחה יתפללו מוקדם כי עדיף לאכול סעודה שלישית קודם שעה עשירית.
- ל. במנחה, אין אומרים צדקתך, ולא ברכי נפשי.
- לא. גם אלו שחילקו סעודת שחרית לב' סעודות, יאכלו סעודה שלישית אחר חצות. ולכתחילה יאכל בשר ודגים. וכשאין לו יאכל פירות.
- לב. וכן ילמד בסעודה, דבזה מקיים סעודה שלישית.
- לג. מזמרים זמירות כבכל שבת אף שלא אוכל פת.
- לד. קטניות אסור לאכול, מסוף זמן אכילת חמץ.
- לה. מותר לאכול קודם שעה עשירית קניידלך ממצה כתושה מבושלת, וכן חרמזלאך ממצה כתושה מטוגנת. ואחר שעה עשירית לכו"ע אין לאכול.
- לו. אחר שעה עשירית ימעט באכילה אף של פירות, ואם לא אכל עדיין סעודה שלישית יאכל מעט בשר דגים או פירות.
- לז. לא ישתה יין ואף לא מיץ ענבים אחר שעה עשירית ובפחות מרוב כוס שרי.
- לח. רבים הנוהגים בשבת הגדול לומר ההגדה מ'עבדים היינו' עד 'לכפר על כל עונותינו', ויאמרוהו גם בשבת ז', ונכון לאומרו קודם השקיעה.
- לט. אומרים סדר הקרבת קרבן פסח, וההולכים לכותל המערבי הולכים אחרי סעודה שלישית.

מ. אסור להכין משבת ליו"ט, ולכן לא יסדר בשבת את המצות או את הכלי פסח עד הלילה, וע"י עכו"ם יש להקל כיון דלא הוי מלאכה. וכן אסור בשבת להוציא מאכלים מהמקפא גם אם יופשרו בשבת, אם כוונתו בזה לצורך יום טוב, אלא א"כ מוציאו בזמן שיהיה ראוי לאוכלו עוד בשבת.
מא. שהולך לישון, לא יאמר בפה שהולך לישון כדי שיוכל להיות ער בליל הסדר. ומותר לומר לקטנים שילכו לישון בשביל שיוכלו להיות נעורים בליל הסדר.

דיני ליל הסדר

- א. אין לקבל תוספת יום טוב קודם צאת הכוכבים. תפילת מעריב יתפללו אחר צאת הכוכבים ותוספת מעט, לא יקדימו מזמן זה ולא יאחרו. ובין השמשות אסורות אף להכין לצורך יו"ט.
- ב. אומרים ותודיענו בתפילת שמ"ע, שכח לומר ותודיענו והתחיל ותתן לנו ה' אלוקינו, י"א שאינו חוזר ואומר ותודיענו אף שלא סיים את הברכה.
- ג. שכח לומר ותודיענו אינו חוזר ומתפלל, אך אסור במלאכות המותרות ביו"ט עד שיקדש ויבדיל, או עד שיאמר 'ברוך המבדיל בין קודש לקודש'.
- ד. נשים שאינן מתפללות מעריב, קודם שעושות מלאכה יאמרו 'ברוך המבדיל בין קודש לקודש'.
- ה. יכול להוציא שעווה הדבוקה בפמוט, או את הברזלים שבתחתית הזכוכית, ועדיף להוציא כלאחר יד דאפשר דהוי מוקצה, כיון שאינן ראויים לתשמיש.
- ו. פתיל צף מותר להשחיל ביו"ט הפתילה לתוכה, דלא הוי השלמת כלי כיון שעומד להניח בו הפתילה, שהפתילה נשרפת והצף נשאר, מלבד אם הנקב סתום גם במקצת שאז אסור לפתוח ולא להרחיב.
- ז. סדר הקידוש הוא יקנה"ז [ברכת היין, קידוש, ברכת מאורי האש, הבדלה, ושהחיינו]. ואומרים הבדלה זו מיושב כמו הקידוש לנוהגים כן בקידוש. ומסיים ההבדלה בברכת 'המבדיל בין קודש לקודש', ואם טעה ואמר 'המבדיל בין קודש לחול' חוזר ומבדיל.
- ח. כשמוזג הכוס לקידוש והבדלה, אינו צריך למלאות הכוס על כל גדותיו עד שיישפך היין ממנו, אף שנוהגים כן בכוס הבדלה בכל מוצ"ש.
- ט. בהבדלה בברכת בורא מאורי האש מסתכלים בכפות ידיים וציפורנים כבכל מוצאי שבת.
- י. נשים הנוהגות בלילה זה לומר נוסח הקידוש עם הבעה"ב, יכולות לומר גם נוסח ההבדלה, וגם ברכת בורא מאורי האש, וגם אם אין אומרות ברכת מאורי האש עונות אמן על ברכה זו.
- יא. כדי לקיים מצוה מן המובחר ולברך במוצאי שבת על אבוקה, יש לקרב שתי נרות [שהודלקו לכבוד יו"ט] באופן שתיגע השלהבת זה בזה, ועדיף להכין נר קלוע מערב שבת ולהדליקו לצורך ההבדלה, ויניחו דולק על השולחן לכבוד יו"ט.
- יב. בחתימת ההגדה בברכת 'אשר גאלנו' אין לשנות משאר השנים ואומרים 'מן הזבחים ומן הפסחים', ויש שנהגו לשנות ולומר 'מן הפסחים ומן הזבחים'.
- יג. יש מי שאומר לעשות מאכל אחד יותר ממה שרגיל בכל ליל פסח לשם סעודת מלווה מלכה.

תשואות חן להרב הגאון רבי יעקב כהן שליט"א מו"צ בבית דינו של רבינו מרן הגאב"ד שליט"א.
על הסיוע הרב בהכנת הרשימות הללו.